

Михал Вивег "Чудесни години – кучета ги яли"

Според очакванията на Зита – Квидо трябваше да се роди през първата седмица на август хиляда деветстотин шейсет и втора година в родилния дом в Подоли.

По онова време майка му имаше зад гърба си дванайсет театрални сезона, но смяташе повечето си предимно детски роли в пиеси на Ирасек, Тил, Кохоут и Макаренко за леко компрометиращи грехове на младостта. Тя следваше четвърти курс право, а участията си във второстепенни роли в Театъра на армията на Винохради приемаше като неангажираща игра (което, от друга страна, не ѝ попречи да представя пред по-преуспелите си колежки случайното обстоятелство, че терминът ѝ се пада по време на театралната ваканция, като въпрос на естествено подразбираща се професионална дисциплина). Колкото и парадоксално да звучи, при целия си любителски театрален плам майката на Квидо, някогашна звезда на училищните представления, всъщност беше много срамежлива и освен на Зита на никого не позволяваше да я прегледа. Госпожа Зита, главен лекар на родилното отделение в Подоли и дългогодишна приятелка на баба Либа, познавайки майката на Квидо от дете, търпеливо се мъчеше да угоди на каприза ѝ и ѝ обеща да реорганизира дежурствата на лекарите така, че в критичния ден в родилната зала да не асистира нито един мъж.

При Зита в Подоли

раждането не бѐли

стихоплетстваше на обяд баба Либа и дори бащата на бащата на Квидо, дядо Йозеф, макар и априори скептично настроен към всичко комунистическо, включително, разбира се, и здравеопазването, беше склонен да допусне, че рискът главичката на Квидо да бъде смазана с акушерския форцепс сега все пак ще е минимален.

Единственото, което никой не бе предвидил, беше запененото черно куче вълча порода, което се появи още на двайсет и седми юни вечерта в червеникавата залезна светлина на крайбрежната вълтавска улица точно в момента, когато майката на Квидо тежко слизаше от таксито, и с безшумен скок я затисна на топлата мазилка на къщата на ъгъла на Аненския площад. Не може да се каже, че умислите на кучето са били изрично враждебни – то дори не я ухапа; но достатъчно беше и само това, че с цялата си тежест се опря на крехките ѝ рамене, като ѝ дъхна в лицето, както не съвсем сполучливо го формулира по-късно самата тя, "с гранясал мирис на отдавна неосвежавана уста".

– Аааааа! – изпищя майката на Квидо, щом донякъде се опомни от първоначалния ужас.

Бащата на Квидо, който чакаше според уговорката им пред входа на театър "На Забрадли", чу вика и моментално хукна. Макар и да не беше сигурен чий е този неузнаваем от страха глас, веднага го изпълни подозрение, което трябваше да провери.

– Аааааааааа – изпищя майката на Квидо още по-силно, защото кучето с предните си лапи буквално смазваше крехките ѝ ключици.

За съжаление опасенията на бащата на Квидо се потвърдиха. Той за момент замръзна, парализиран от незнайна сила, но после дойде на себе си и се втурна към най-скъпия за него глас. Тичаше по гранитните павета на площада, изпълнен с гневна обич, защото реши, че жена му е нападната от поредния пияница, които тя, откакто игра келнерката Хети в "Кухнята" на Уескър, вместо далновидно да заобикаля, ходеше да увещава. В този миг той видя как жена му със сетни сили устоява на огромната черна тежест и направи нещо, с което в очите на Квидо завинаги се извиси над своите сто седемдесет и два сантиметра: на бегом хвана най-близката кофа за боклук, вдигна я и с няколко удара на долния ѝ ръб уби кучето намясто.

Майката на Квидо по-късно твърдеше, че въпросната кофа била пълна, което, мисля, почти със сигурност

може да се отхвърли. По-неприемливото е, че за съзнателно участие в цялата случка – а следователно и за право на свидетелски показания – претендираше и самият Квидо:

"Естествено, не отричам, че тогава – като всеки плод – и аз най-вероятно съм бил спял – твърдеше по-късно той, – но явно по някакъв начин съм възприемал нещата, как иначе да си обясня вълнението, което и до днес ме обзема, когато гледам боклукчиите?"

Явно със стремежа да надмине Лев Толстой, който си спомнял почти най-ранното си детство, Квидо стигаше още по-далеч: след години той например се мъчеше да убеди по-малкия си брат – с наистина смразяваща увереност, – че е в състояние ясно да си припомни "рембрандовски потъмнения вид на майчината яйцеклетка, прилепена като лястовиче гнездо към лигавицата на матката".

– Господи, Квидо, какви глупости дрънкаш! – ядосваше се Пацо.

– Ако не се брои инцидентът с кучето, истината е, че за всеки *що-годе* интелигентен плод бременността е невъобразима скука – продължаваше невъзмутимо Квидо. – Наблягам: *що-годе интелигентен* – а не за голите вцепенени пещерни дъждовници като тебе, да кажем, който беше такъв и няколко дни след раждането, когато за съжаление се наложи да видя грозното ти лилаво лице. Но сигурно можеш поне да си *представиш* каква невъобразима скука са близо двеста и седемдесетте абсолютно еднакви дни, през които вече *събуденото* съзнание е осъдено бездейно да се пули в околплодните води и от време на време леко да подритва коремната стена, та да не се паникьосват напразно ония отвън. Двеста и седемдесет дълги дни, които млад интелигентен човек с хуманитарни заложби трябва да прекара като синхронна плувкиня на спортен лагер преди олимпиада! Двеста и седемдесет дни без нито една свята книга, без едно-единствено писано слово, като изключим, разбира се, съвсем баналното посвещение на пръстена на Зита. Девет месеца в тъмен аквариум! Последните три месеца само се молех мама най-сетне да наруши някое от безсмислените табута и да ме повози на мотор по разбит селски път или да ме зарадва с две-три силни дръпвания от цигара, ако не и направо с чаша бял вермут. Брат ми, да знаеш: самото провидение ми прати онова куче!

Квидо за първи път изрази категоричното си нетърпение малко след като майка му се свлече с леко истерясал плач в прегръдката на баща му. Мъртвото куче вече привличаше вниманието на прииждащите зрители, та мисълта и за още една неприятност, този път във вид на преждевременно раждане, беше непоносима за майката. Затова тя бързо си избърса очите и с героична сияйна усмивка отговаряше на тревожните въпроси, че всичко е наред, наистина абсолютно всичко е наред.

"Майка ми – разказваше по-късно Квидо – никога не е напускала компанията, за да отиде до тоалетната, ако не можеше да го постигне абсолютно незабележимо. Дори най-обикновено секнене винаги ѝ е причинявало голямо смущение."

На тази своя интимна свенливост, в която имаше нещо очарователно момичешко, майката на Квидо дължеше хроничния си синусит, възпаленията на пикочния мехур и вечния запек, а от двайсет и седми юни хиляда деветстотин шейсет и втора – и раждането тип "театър в театъра": първите контракции усети още когато си оставяше на гардероба лекото карирано лятно сако; обаче съумя да удържи на напъните на Квидо – хипнотизирана от умолителните погледи на баща му – чак до падането на завесата, но нито миг повече. Щом Естрагон и Владимир си размениха последните реплики и настъпи обичайният миг на кратка тишина, който предхожда аплодисментите, майката на Квидо нададе първия си мъчителен стон, последван от поредица подобни. Бащата на Квидо скочи и покрай вцепенените зрители си проби път до фойето, откъдето се втурна нанякъде в нощта, за да уреди – както явно се бе надявал – спокойно и обмислено всичко необходимо. Но отдясно на майката на Квидо веднага се сепна някаква възрастна дама: тя нареди на двама от съседните места незабавно да се обадят за линейка, а самата тя се опита да

изведе родилката от препълнения задушен салон. Майката на Квидо се мъчеше да спре жената на всяка цена, защото през ум не ѝ минаваше раждането да стане пред толкова мъже, а и – както казваше по-късно – неделикатно ѝ се струвало да наруши бекетовската атмосфера на екзистенциална безнадеждност с нещо толкова провокативно оптимистично като раждането на здраво дете. Въпреки решимостта си обаче тя рухна в краката на придружителката си в момента, докато минаваха покрай сцената – където двама мъже в крайна сметка я вдигнаха почти в краката на Вацлав Слоуп и Ян Либичек, които излизаха да се поклонят, но спряха сащисани. Зрителите, с изключение на няколко десетки жени, които въпреки вечерните си тоалети развълнувано скачаха на рампата, за да предадат на младата майка по нещо от своя опит, останаха по местата си, те вероятно смятаха, че сцената с раждането, което очевидно щеше да последва, е част от нетрадиционна постановъчна концепция.

– Вода. Гореща вода! – делово се развика някой. – И чисти чаршафи!

– Напуснете салона! – нареди единият от двамата присъстващи лекари, който най-сетне си проби път до родилката. – Вървете си – повтори настойчиво той, но никой не помръдна.

– Аааааааааааа! – крещеше майката на Квидо.

След няколко минути в салона изплака новородено от мъжки пол.

– Той дойде – извика Ян Либичек в пристъп на внезапно вдъхновение, което за малко да стане фатално за Квидо.

– Годо! Годо! – заскандира възторжена публиката, докато двамата лекари скромно се поклоняха.

(Прякорът за щастие не му се лепна.)

– Спасени сме! – извика Вацлав Слоуп.

– Ще се казва Квидо – пошепна майката, но никой не я чу.

Откъм крайбрежната улица се чу сирената на пристигащата линейка.